

ВІДПОВІДАЛЬНЕ СПОЖИВАННЯ – СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Ідея щодо сталого розвитку суспільства, яка з'явилась ще у другій половині ХХ століття, набула особливої актуальності останні десятиріччя. Причинами підвищеної уваги науковців до питання відмови від моделі індустріальної економіки стали фінансово-економічна криза 2008-2009 рр., збільшення кількості техногенних катастроф, природних катаклізмів та їх наслідків, погіршення в глобальних масштабах здоров'я людини, соціального й економічного становища більшості населення планети. Велика частка наукових досліджень полягає у баченні концепції сталого розвитку на перетені соціальної, економічної та екологічної складових розвитку суспільства. Достовірність цієї точки зору підтверджують явища які відбуваються останнім часом у суспільному житті. Деякі корпорації почали оприлюднювати звіти про свою діяльність, які містять розділи щодо сталого розвитку. Так, компанія Coca-Cola останні два роки оприлюднює звіт зі сталого розвитку, який серед інших включає розділи щодо забезпечення якості продукції, впливу на навколишнє середовище, охорони праці та безпеки виробничої діяльності, споживання, утилізації відходів споживання, розвитку місцевих співтовариств.

На особливу увагу, на наш погляд, заслуговує підвищення інтересу суспільства до концепції відповідального споживання. Унікальність цього явища полягає у тому, що воно позитивно оцінюється, підтримується та набуває розвитку як на рівні міжнародних організацій, так і на рівні окремих галузей, підприємств та населення. Відповідальне споживання (англ. *responsible consumption*), або розумне чи стійке споживання, характеризує економне використання природних ресурсів в рамках задоволення тільки необхідних потреб. Відповідальне споживання, про яке піде мова, полягає не тільки в розумному використанні природних багатств, але й в формуванні певної екологічної культури та засад здорового способу життя людини в ХХІ столітті.

Міжнародна організація ПРООН, будучи агентством Організації Об'єднаних Націй, що спеціалізується на питаннях розвитку, підтримує стратегічні ініціативи, спрямовані на розвиток потенціалу, аби сприяти всебічному зростанню і сталому людському розвитку. Відповідальне

споживання займає 12 місце серед глобальних цілей сталого розвитку, сформованих організацією на 2015-2030 роки, що стало основою Проекту Стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Ця ціль, звичайно, поступається місцем таким як подолання бідності, голоду, міцне здоров'я населення, гендерна рівність, відновлювана енергія, але концепція сталого розвитку вимагає поступового та одночасного вирішення проблем та досягнення стратегічних цілей сталого розвитку.

Підтримка ідеї відповідального споживання суспільством набула різних форм та методів впровадження, продовжуючи та поширюючи ідеологію антиконсьюмеризму. Ознаками сучасності стали форуми, сайти, інші веб ресурси, інтернет спільноти, друковані видання присвячені цьому питанню.

Ідея відповідального споживання знайшла відгук і серед підприємств роздрібною торгівлі. Впроваджується вона досить багатогранно: стимулювання відмови покупців від використання пластикової упаковки, зменшення використання паперових носіїв інформації (чеки, інформаційні та рекламні буклети, тощо), впровадження практики прийому на переробку споживчих товарів, їх обмін та інші.

Промислові підприємства мають більше можливостей для впровадження концепції сталого розвитку суспільства, але не завжди їх використовують. Подальший розвиток прогнозується більше у частині забезпечення екологічної безпеки підприємствами промисловості.

Таким чином, ідея відповідального використання є складовою сталого розвитку суспільства, реалізація якої стає ілюстрацією одночасного досягнення економічних, соціальних та екологічних цілей розвитку людства.

Враховуючи, актуальність, практично доказану ефективність та запит суспільства, на наш погляд, відкриваються нові перспективи для наукових досліджень, вектором яких є розробка методів, способів, механізмів стійкого споживання, теоретичне обґрунтування їх ефективності.